

ten aan Schrift, belijdenis en K.O. ontleend voor Uw binding en handhaving daarvan aan vonnissen en kerkelijke uitspraken van 1943 en daarna. En voorts lees Uw aan ons gerichte, gedrukte stukken. Zij spreken duidelijke taal, die wij goed hebben verstaan. Werkt daaraan, dat kan kloven helpen dempen.

Inplaats van elkander te dienen met die direct grijpbare en voor de hand liggende opheldering beleven wij nu een vlucht in de Conferentie. Ge gingt als conferentiegangers naar binnen, de een volgens zijn belijden als lid van de kerk van Christus den ander ziende als lid van een schismatische groep, getreft naar buiten als leden van „sedert 1944 in gescheidenheid levende Gereformeerde kerken“. Gij heeren van Rotterdam-Delfshaven, wrijft Uw oogen nu nog eens uit: Wordt die fictie van Uw brief van 9 Mei 1945 toch werkelijkheid? Ge brengt ons de illusie van Uw slangen te veranderen in staven, o tovenaars! Maar het blijft een illusie, want het zal U niet gelukken deze slangen zóó te bezweren, dat zij inderdaad tot bloeiende staven worden, staven van liefelijkheid. Slangen moet

men doodslaan. Kerkzonden moet men belijden, niet in het algemeen, maar concreet, zooals ze aangewezen zijn op grond van Schrift en belijdenis.

Geliefden, wacht U voor de kerkelijke guichelaars. Rotterdam-Delfshaven. P. GROEN.

Erger dan de Mormonen?

In aansluiting aan het artikeltje onder bovenstaanden titel in het nr van 14 Aug. 1948, moge ik meedeelen, dat in het „Gereformeerd Jongelingsblad“ (synodaal) van 8 Oct. j.l. in het verslag van de verg. van het Bondsbestuur van 24 Sept. het volgende voorkwam:

„G. Van de J.V. „Saevis“ een antwoord op de door het Moderamen gevraagde indichtingen over het laten optreden van een Mormon. Besloten wordt, dat een deputatie uit de besturen van Jongelings- en Meisjesbond een samspreking zullen hebben met het betrokken bestuur“.

F. d. V.

Indrukken van de Generale Synode (II)

Bidstond

De praeses der vorige Synode, ds H. Knoop, was aangewezen om in den bidstond voor te gaan. Wij achten ons gelukkig een betrouwbaar résumé van zijn preek te kunnen opnemen.

Zingen: Psalm 81 : 9, 15.
Lezen: Jeremia 3 : 20—25.

Zingen: Psalm 80 : 9, 11; 139 : 14; 111 : 5.
Tekst: Jeremia 3 : 7b—10.

Geliefden in onzen Heere Jezus Christus!

Aan den vooravond van den dag, waarop, zoo de Heere wil, de Generale Synode van de Geref. Kerken zal samenkomen, heeft de Raad van de roepende kerk van Amersfoort u samengeroepen tot den dienst des Woords om daarin bijzonder gebed en smeking te doen voor haar arbeid. Immers zij, die door de kerken zijn gedeputeerd, hebben in deze Generale Synode niets anders te doen dan als medewerkers Gods het Huis Gods te bouwen en als medewerkers Gods de stad Gods te bewaken en zich ook door Hem daarvoor voortdurend te laten instrueren. Daarom is het gebed der kerk noodig, niet alleen in een officieel bidstond, maar zoolang zij samenkomt, het gebed, om het bouwen van het Huis Gods door den Heere en het bewaken van Zijn stad door Hem en dat ook door hun dienst. Het is te meer noodig in verband met de moeilijkheden, die er vandaag in onze kerken zijn. Niet dat we ons daarover verwonderen, want nu de kerken door vrijmaking weer ge-reformeerde, gehoorzame kerken geworden zijn, heeft vanzelfsprekend de duivel weer ingezet zijn traditionele storings-operaties. De kerk heeft immers den strijd niet tegen vleesch en bloed. Paulus waarschuwt in Efeze 6 tegen de „listige omleidingen des duivels“. Listig doet hij, ook door aan te nemen de gedaante van een engel des lichts en kunstgrepen, ook vrome kunstgrepen, zijn hem niet vreemd. En dat hij daartoe zich ook toegang verschaffen kan tot de vergaderingen eener Gen. Syn., wij hebben het aan den lijve ondervonden. Daarom is het gebed der kerk en nu en zoolang deze Synode vergadert, noodig. Maar het is ook noodig in verband met het feit, dat de Heere door dit alles bezig is ons te beproeven op onze trouw. Onze vrijmaking toch was een acte van trouw. En nu beproeft de Heere ons of we in onze trouw ook volhardden, opdat de beproeving geen verzoeking worden zal.

Welnu, hoe hebben we ons dan, juist inzake het stuk van onze trouw, te beproeven? En het is de bediening des Woords welke ons vanavond leiden wil tot die waarachtige beproeving van onszelf en via die zelfbeproeving wil leiden tot het gebed om volharding in de trouw, de trouw van onzen wederkeer tot den Heere. Daartoe bedien ik u het Woord Gods, dat ons in onzen tekst spreekt van:

De Heere ontdekt de gereformeerde kerk van Juda aan de gevolgen van haar trouweloosheid in haar wederkeer. En wel:

1. aan haar-blindheid bij het zien van Israëls zonde;
2. aan haar onbewogenheid bij het kennen van des Heeren oordeel;
3. aan haar bedriegelijkheid in het gaan van den weg der bekeering.

1. Onze tekst is ontleend aan een woord, dat de Heere in de dagen van Josia gesproken heeft tot zijn kerk-profeet Jeremia, opdat deze het aan de gereformeerde kerk van Juda zou verkondigen. Immers, zoo heet het in vers 6: „voorts zeide de Heere tot mij, in de dagen van den koning Josia“. Deze tijdsbepaling maakt het noodzakelijk, dat ik u eerst even inbreng in de historische situatie, waarin Juda verkeerde, toen Jeremia dit woord in den Naam en krachtens opdracht des Heeren aan Juda overbracht. En ik moet u dat dan een weinig breed opzetten. Naar mijn meening hebben die verklaarders gelijk, die de opvatting ver-

dedigen, dat toen de reformatie, waarmee Josia aanving in het 12e en welke hij doorzette in het 18e jaar zijner regeering, na het vinden van het wetboek, reeds zoover achter den rug was, dat haar effect in kerk en leven zichtbaar kon zijn. Door den dienst van Josia is de kerk van Juda ge-reformeerde, gehoorzame kerk geworden en dat door vrijmaking. Zij ging weer vertoonen de kenmerken der kerk. De tempeldienst was weer geworden reine dienst aan het Woord der belofte, de dienst der sacramenten weer een reine dienst en de dienst der tucht oefening eveneens. Ge leest dat in 2 Kron. 34 en 35.

Uit haar afval is de kerk van Juda wedergekeerd tot den Heere en dus tot Zijn Woord en dienst. Naar het scheen was het met het kerkelijk en godsdienstig leven in orde.

Daarmee is echter van de historische situatie nog niet genoeg gezegd. Ge weet wel, kerk en volk waren toen één. Wie kerk zei, zei meteen volk, en wie volk zei, zei tegelijk kerk. Israëls historie laat ons dan ook altijd zien dit, dat als het misging in de kerk, het onherroepelijk ook misging in heel het leven des volks. En daarom hoort ge steeds de O.T. profeten niet maar alleen roepen tot wederkeer met het hart tot den Heere in het kerkelijk en godsdienstig leven, maar ook in één adem roepen tot wederkeer met het hart in en met heel 't leven, gelijk de lidmaten der kerk dat leven hebben in staat en maatschappij. De wederkeer tot den Heere in de kerk was dan ook voor Hem slechts waarachtig en Hem welbehagelijk als deze zich bleek te openen als doorwerkende en doorgaande wederkeer, intern en extern. Intern mag wederkeer nooit blijven staan bij zijn eersten aanvang, nooit blijven steken in het punt, waar hij zich inzette, maar moet hij zich doorzetten in alles. Hier ligt het gebod: zie dan toe, dat gij het alles maakt naar de afbeelding, die u in het Woord getoond is. En extern moet hij algeheele levens-wederkeer zijn, zoodat het leven der geloovigen in alles en overal vertoont het merkteken van den waarachtigen wederkeer met het hart. Ook hier geldt het gebod: zie dan toe, dat gij het alles maakt naar de afbeelding, die u in het Woord is getoond.

De vraag is nu: was dat zoo met het onder Josia ge-reformeerde Juda in de dagen van Jeremia? Het antwoord luidt: neen! Voor den Heere is Juda in zijn wederkeer openbaar als: Trouweloze. Hij noemt Juda dan ook zoo aan Jeremia. En deze moet deze beoordeeling des Heeren aan Juda overbrengen: trouweloze-Juda. Ach, zoo op het eerste gezicht zoude ge dat niet zeggen; dan scheen alles in orde. Het was toch zoo, dat de kerk van Juda weer kerktaal, verbondstaal was gaan spreken, d.w.z. weer was gaan naspreken de taal van het Woord. Luister maar hoe het tot den Heere spreekt: mijn Vader, de echtvriend mijner jeugd zijt Gij; zal Hij immer den toorn bewaren; zal Hij in eeuwigheid de wraak behouden (vs 6)? Voor den Heere echter is Juda in dit zijn spreken toch: Trouweloze. De Heere heeft het wel door, dat het toch maar lippentaal is, zonder een tot Hem genaken met het hart. En dat alleen maar onder den indruk van oordeelen des Heeren, die de welvaart hadden aangetaald. Dan doet een mensch wel wat, wie weet! Hoe vroom 't dan ook klinkt, en hoe geroerd Juda bij dat vrome spreken ook geweest mocht zijn, wezenlijk was het toch niet meer dan een door en door looze speculatie op de onveranderlijkheid des Heeren in Zijn trouw aan Juda in het verbond. Daarom, de Heere vergelijkt haar in dit haar doen met een vrouw, die een hoerennatuur heeft en die hoereert met vele minnaars en zich zoo in zelf-genieting uitleeft (vs 1). Maar die, als ze in den knoel komt, wederkeert van haar vele minnaars tot haar man, maar zonder haar hart en dan vleient tot hem zegt: je bent toch de echtvriend mijner jeugd, je kunt toch op mij niet boos blijven, ik ben toch je vrouw..... terwijl zij toch niet wedergekeerd is, wijl haar hart nog de baan op is. En ook dit doen is haar zelf-genieting, de zelf-genieting van de trouweloze. Zóó is Juda in haar wederkeer

zegt de Heere. En Hij zegt tot haar, Zijn bruid, op snijdenden toon: roept ge niet van nu af tot Mij: mijn Vader, de echtvriend mijner jeugd zijt Gij. Gij kunt toch niet boos op mij blijven? Looze speculatie is het van een vleierende vrouw, meer niet. Want tegelijkertijd wijst de Heere haar met den vinger aan de plaatsen, die van haar trouweloosheid getuigenis afleggen (vs 2). Zóó doet Juda en zóó spreekt het. Is het wonder, dat tusschen Hem en haar valt het harde verwijt: maar gij hebt een hoerenvoorhoofd en verkiest u niet te schamen? Zoo speelt Juda, de wedergekeerde, het spel van de trouweloze.

En hoe zou het ook anders kunnen, zoo leeft ze overal en in alles. Ach, moeizaam heeft Jeremia zich, zij het ook tot ergernis van Juda, ingespannen om het alle dagen te roepen tot bruids-leven in alles en overal. Want een bruid moet bruid zijn, niet maar in de intimiteit van de huiskamer, maar ook als ze de deur uitgaat, in heel haar levensverkeer. Maar Jeremia moet ook in dat opzicht tot Juda zeggen, dat het niet in orde is, maar 't oproepen dat 't dat nieuwe begin, waarvan haar wederkeer getuigen moet, overal in het leven moet laten doorbreken: Braak nlieden een braakland, en zaait niet onder de doornen; besnijdt u den Heere en doet weg de voorhuiden uwer harten (4 : 3, 4).

Maar wat Juda wil dat is: zijn leven met dien bepaalden inhoud, die bepaalde banden en verbanden, toch niet verliezen, maar het krampachtig vasthouden in zijn sterfelijke menselijke handen. Het wil zijn zelf-genieting niet loslaten; het offer wil het niet. Het speelt ook in het leven het spel van de trouweloosheid. En zoo moet de Heere zeggen: wederkeer ja..... maar Juda, gij zijt daarin trouweloos, gij ge-reformeerde kerk!

Dit is te erger, omdat het voor oogen heeft het waarschuwend voorbeeld van Israël, het 10-stammenrijk. De Heere houdt het dat ook voor, als Hij zegt: uw zuster Afkeerigheid. Ge weet daar toch immers van. Maar niet tegenstaande ge weet, dat uw zuster Israël in haar afval geworden is verpersoonlijkte afkeerigheid, zijt gij in uw wederkeer tot Mij tóch: Trouweloze.

Nu moet ge verstaan, gemeente, dat deze karakterisering van deze beide zusters door den Heere niet beteekent, dat er in Juda en Israël geen broeders en zusters waren en geweest waren, van wie deze niet gold. Waren er in Israël in Ella's dagen niet 7000, die de knie voor Baäl niet gebogen hadden? En in Juda waren toen ook nog wel getrouwen. De Heere verwaarloost echter niet deze enkelingen, want de Heere verwaarloost nooit iets. Maar Juda moet niet vallen op de vrome menschen — ook een brok zelf-genieting — en zoo zich weer een duivelsoorkussen maken. En daarom dwingt de Heere heel haar aandacht heen naar de feitelijkheid der geheele kerkwerkelijkheid: Israël..... Afkeerigheid, Juda..... Trouweloze. En dat laatste is erger. Want vergeet niet, dat Juda, dank zij Gods genade, onder Josia een reformatie beleefd heeft als nooit te voren; de dagen van Samuël schenen weergekeerd te zijn (2 Kron. 35 vs 18). Juda leefde ook dicht bij het centrum der genade dan Israël. Het was toch in de dagen van de scheuring gebleven — en dat door het geloof — bij den tempel, dat huis van Gods belofte van verzoening en vergeving in den beloofden Messias, en bij dat andere huis van Gods belofte van den komenden grooten Davidide: Christus uit David. Groot was in Juda ook geweest het enthousiasme in de dagen van den wederkeer. Wat'n vlucht had de reformatie niet genomen. Zeker, Israël scheen niets en het was ook niets, maar Juda scheen nog wel wat, maar 't bleek toch niet te zijn wat het scheen. En dat drukt de Heere tot Juda's beschaming met een schreldend Vaderhart uit in dat vreeselijke woord: Trouweloze.

En deze trouweloosheid heeft haar schrikkelijke gevolgen. 't Is aan die gevolgen, dat de Heere Juda in onzen tekst door den dienst van Jeremia ontdekt. Het eerste gevolg, dat Hij noemt, is, dat Juda door zijn trouweloosheid in zijn wederkeer zie n d e b l i n d i s. Want wat is het geval? Dit: de Heere heeft Juda als van aangezicht tot aangezicht geconfronteerd met de zonde-geschiedenis en de onbekeerlijkheid van haar zuster Afkeerigheid-Israël. Dat was voor Juda van groote betekenis. De Heere bracht daarmee Juda in de leerschool van het aanschouwelijk onderwijs met een waarschuwend voorbeeld, opdat het ziende leeren zou. Dienende de zonde en de onbekeerlijkheid van broeders en zusters, die afkeerigheid geworden zijn ook niet om hen, die wedergekeerd zijn te leeren, dat zij geen lust tot 't kwaad zouden hebben, gelijkwijs zij hebben gehad? Daarom bij monde van Jeremia herinnert de Heere Juda aan die leerschool: hebt gij gezien, wat de afgekeerde Israël gedaan heeft? Zij ging heen op allen hoogen berg, en tot allen groenen boom, en hoereerde aldaar. En Ik zeide, nadat zij zulks alles gedaan had: bekeer u tot Mij, maar zij bekeerde zich niet (vs 6 en 7). En wat was het resultaat? De Heere zegt het, want in één adem voegt Hij er aan toe: „d i t z a g d e t r o u w e l o o z e, h a a r z u s t e r J u d a. Gij verstaat het nu wel, dat dat beteekent: J u d a z a g h e t, p u n t, d a a r m e e u i t !

Juda zag het met door trouweloosheid verblinde oogen, ziende-blind. Wij zeggen wel eens: zien en zien is twee. Dat wil zeggen, dat er een zien is zonder te ZIEN! Dan gebeurt er eigenlijk niets. Maar het wil

ook zeg
ziende
gebeurt
u aan,
maakt
leert. V
lijkheid
het zag
de wer
niets, h
was vo
Israël
nooit
blind,
was.

Nu
Woords
achtige
van on
dan ool
haagd
donkers
deze een
keeren
reine pl
ten en
Door v
Christu
kerken,
was da
ook nie
len of
derkeer
werkend
alles en
toch een
linie
van dez
van het
u zelf be
moet to
wederke
trouwelo
ten noer
trouwelo
den dus
door de
dat hee
schap v
leerscho
aanscho
beeld. E
het O.T.
lezen, d
Het is
O.T.isch
d e r s e
vervaar

Ook d
denis va
ische be
weest, d
wending
denis be
geschied
het kwa
had heb
te gebrac
wijs des
van haan
zijt geen
zij het o
met de
zou: de
nis der
kerk zie
schuwem
proeie
keer kon
r i g h
Heere zij
en onbel
bij wede
Heere hi
wat is:
ten wij
weer geh
keer bra
van het
schuwem
den is, o
slag, hee
veracht.

Nu zeg
ge niet
heeft?
uw ving
Rome, A
bonden
Afkeerig
eigenwill
telijke ho
genie
die haar
righeld e
hen, -die
Neen,

n bruid, op
et Mij: mijn
ij, Gij kunt
latie is het
egelijkertijd
de plaatsen,
fleggen (vs
het wonder,
de verwijt:
kies u niet
keerde, het

zo leeft ze
eremia zich,
spannen om
in alles en
niet maar
ok als ze de
Maar Jere-
zeggen, dat
dat nieuwe
moet, over-
raak alleden
looren; be-
huiden uwer

met dien be-
t verbanden,
tig vasthou-
len. Het wil
m; het offer
het spel van
ere zeggen:
arin trouwe-

leze karakte-
n Heere niet
broeders en
vie deze niet
in niet 7000,
dden? En in
m. De Heere
an, want de
da moet niet
en brok zelf-
soorkussen
el haar aan-
eale kerkwer-
la..... Trou-
vergeet niet,
Josia een re-
an; de dagen
(2 Kron. 35
centrum der
dagen van de
geloof — bij
an verzoening
en bij dat an-
enden grooten
s in Juda ook
van den we-
niet genomen.
k niets, maar
ich niet te zijn
tot Juda's be-
t uit in dat

trikkelijke ge-
dat de Heere
Jeremia ont-
is, dat Juda
er zie n d e-
Dit: de Heere
gezicht gecon-
de onbekeer-
raël. Dat was
Heere bracht
t aanschouwe-
voorbeeld, op-
e zonde en de
us, die afkee-
die wederge-
't kwaad zou-
d? Daarom bij
Juda aan die
afgekeerde Is-
allen hoogen
reerde aldaar.
had: bekeer u
s 6 en 7). En
het, want in
t z a g d e
r J u d a. Gij
J u d a z a g

heid verblinde
s: zien en zien
n is zonder te
Maar het wil

ook zeggen, dat er een zien is zóó, dat ge in het ge-
ziene doordringt, er de werkelijkheid van ziet. En dan
gebeurt er ook wat in u. Dat wat ge zoo ziet grijpt
u aan, ontroert u, brengt u innerlijk in beweging.
maakt in u los het een of ander affect. Ge ziet en ge
leert. Welnu, zoo zag Juda de zonde en de onbekeer-
lijkheid van haar zuster Afkeerigheid-Israël niet;
het zag er niet in; het zag er niet van de ontstellende
werkelijkheid. Het zei haar niets, het deed haar
niets, het was haar niets. De zonde van haar zuster
was voor Juda g e s l o t e n zonde. Het heeft over
Israëls zonde en onbekeerlijkheid nooit geschreid,
nooit geroepen bij den Heere. 't Zag wel, maar ziende-
blind, omdat het zelf in zijn wederkeer trouwelooze
was.

Nu heb ik u reeds gezegd, dat de bediening des
Woords van vanavond ons wil leiden tot de waar-
achtige beproefing van onszelf en wel juist ter zake
van onze t r o u w. Onwillekeurig gaan onze gedachten
dan ook terug naar het feit, dat het den Heere be-
haagd heeft in Zijn onvolprezen trouw en dat in den
donkersten tijd van onze vaderlandsche historie van
deze eeuw, Zijn Geref. Kerken tot Hem te doen weder-
keeren en dat door haar te doen wederkeeren tot de
reine prediking, tot de reine bediening der sacramen-
ten en tot de reine oefening van de kerkelijke tucht.
Door vrijmaking van een juk, dat niet het juk van
Christus was, zijn deze kerken weer ge-reformeerde
kerken, gehoorzame kerken geworden. Die vrijmaking
was dan ook een acte van trouw. Ge zult het echter
ook niet vreemd vinden als we tegelijk de vraag stel-
len of deze kerkelijke wederkeer, als vrucht van we-
derkeer des harten, nu ook is opengebloeid in door-
werkenden en doorgaanden wederkeer, naar binnen in
alles en naar buiten in alles? Want de vrijmaking was
toch een acte van trouw ten aanzien van h e e l d e
l i n i e v a n h e e l h e t l e v e n ! Ten aanzien
van deze trouw moet ik er bij u, met het tekstwoord
van hedenavond voor oogen, op aandringen, dat gij
u zelf beproeft voor het aangezicht des Heeren. Het
moet toch onze dagelijksche angst zijn, dat we in onzen
wederkeer voor den Heere openbaar zouden zijn als:
trouweloze Geref. Kerken en dat Hij ons zoo zou moe-
ten noemen. Dit zou wel zeer erg zijn. Want immers
trouweloosheid heeft altijd g e v o l g e n. Dan zou-
den dus ook de g e v o l g e n van die trouwelooheid
door den Heere bij ons gesignaleerd worden, gelijk Hij
dat heeft gedaan bij Juda. Nu moet ge u er reken-
schap van geven, dat de kerk van het N.T. altijd in de
leerschool is, waarin de Heere haar onderwijst door
aanschouwelijk onderwijs met een waarschuwend voor-
beeld. En dat waarschuwend voorbeeld is de kerk van
het O.T. Maar dan moogt ge nooit uit het oog ver-
liezen, dat de kerk van O. en N.T. wezenlijk één is.
Het is de ééne kerk des Heeren, zij het dat zij een
O.T.ische en een N.T.ische bedeeeling heeft. Het o n d e r s c h e i d van bedeeeling moogt ge echter nimmer
verwaarlozen maar moet ge altijd doen gelden.

Ook dus bij de „aankomst” van de zonde-geschie-
denis van de kerk des ouden Verbonds voor de N.T.
ische bedeeeling der kerk. Het is de apostel Paulus ge-
weest, die in 1 Cor. 10 beschreven heeft hoe die „aan-
wending” heeft te geschieden. Wat de zonde-geschie-
denis betreft zegt hij in vers 6: „en deze dingen zijn
geschied ons tot voorbeelden, opdat wij geen lust tot
het kwaad zouden hebben, gelijkwijs als zij lust ge-
had hebben. Daarmee wordt dus de N.T.ische gemeen-
te gebracht in de leerschool van 't aanschouwelijk onder-
wijs des Heeren met 't haar waarschuwend voorbeeld
van haar O.T.ische broeders en zusters. En dat, opdat
zij geen lust tot wat wezenlijk hetzelfde kwaad is —
zij het ook, dat het zich in andere vormen in verband
met de „andere kerk-bedeeling” openbaart — hebben
zou: de lust tot afvalligheid. De N.T.ische geschieden-
is der kerk nu laat ons zien, hoe telkens weer de
kerk zich onttrekt aan deze leerschool en het waar-
schuwend voorbeeld vernacht, waardoor een afvals-
p r o c e s in haar ontstaat, dat, zoo er geen weder-
keer komt, zich ontwikkelt tot haar uiterste: afkee-
r i g h e i d. Want niet voor niets confronteert de
Heere zijn N.T.ische kerk voortdurend met de zonde
en onbekeerlijkheid van haar O.T.ische bedeeeling. En
bij wederkeer der kerk onder den nieuwen dag laat de
Heere haar zien de zonde en onbekeerlijkheid van al
wat is: zuster Afkeerigheid-Israël. Die genade mocht
ten wij uit de hand des Heeren ontvangen, toen wij
weer gehoorzame kerk werden. Want met onzen weder-
keer bracht de Heere ons onmiddellijk in de leerschool
van het aanschouwelijk onderwijs met het ons waar-
schuwend voorbeeld van al wat Afkeerigheid gewor-
den is, omdat het de leerschool „Israël”, zonder ont-
slag, heeft verlaten en het voorbeeld „Israël” heeft
veracht.

Nu zegt de Heere tot ons in onzen wederkeer: hebt
ge niet gezien wat, alwat Afkeerigheid is, gedaan
heeft? Alwat Afkeerigheid is! Ge kunt het op
uw vingers optellen. Ik noem slechts: Afkeerigheid-
Rome, Afkeerigheid-N. Herv. Kerk, Afkeerigheid-ge-
bonden Geref. Kerken. Hebt ge het niet gezien, hoe
Afkeerigheid is afgevalen van Mij en Mijn Woord in
eigenwilligen godsdienst, in afgodischen dienst, in gees-
telijke hoerij en dus in de z o n d e d e r z e l f e
g e n i e t i n g ? En dat met een anathema over hen,
die haar bestraffen vanwege haar gebreken, haar grie-
gigheid en haar afgoderijen. En een vervolging van
hen, die heilig leefden naar het Woord.

Neen, gemeente, nu moet ge niet vallen op vrome

menschen zoo hier of daar in dit of dat afgekeerde
Israël en een vrome-menschen-selectie gaan toepassen
om er van te maken een duivels oorkussen en achter
de afkeerigheid van Afkeerigheid uw eigenwillige
vraagtekens te zetten. De vraag is: ZIEN we wel
wat Gods genade ons, die mochten wederkeeren tot
Hem, te zien gegeven heeft? Zien we nu zóó, als de
Heere wil, dat we zullen zien? Zóó, dat de zonde en
de onbekeerlijkheid van al wat is Afkeerigheid-Israël
voor ons staat als een schrikbeeld en niet als een ge-
sloten werkelijkheid? Zóó, dat het ons den adem be-
neemt en ons doet roepen tot den Heere? Zóó, dat we
LEEREN? Of zijn we in ons zien ziende-blind, omdat
we zelf in onzen wederkeer zijn trouwelooze, praktisch
nog opereerend met de pluriformiteit der kerk waar-
door we dus geen oog k u n n e n hebben voor de zon-
de en onbekeerlijkheid van al wat is Afkeerigheid-
Israël? Indien dit zoo is: wee dan deze Gen. Synode.
Want zulk een kerk krijgt de Gen. Synode die ze ver-
dient. Daarom hoe noodig is het, dat dit Woord des
Heeren in zijn bediening ons brenge tot waarachtige
zelfbeproeving op onze trouw, opdat we toch zullen
zien wat de Heere ons te zien geeft en het zóó te zien
als de Heere wil, dat wij het zien zullen.

2

2. Nog aan een tweede g e v o l g van haar trouwe-
loosheid ontdekt de Heere door den dienst van Jere-
mia de ge-reformeerde, gehoorzaam geworden kerk
van Juda, n.l.: aan haar onbewogenheid bij het ken-
nen van 's Heeren oordeel over Afkeerigheid-Israël.
Ge leest dat in vers 8 en 9. Niet alleen met Israëls
zonde en onbekeerlijkheid heeft de Heere Juda gecon-
fronteerd, maar ook met het oordeel, dat de Heere
daarop heeft moeten doen komen. Want het huwelijk,
dat is het verbond, dat de Heere met Israël heeft,
heeft zijn eigen regeer-beleid. Het is het regeer-beleid
van Hem, Die tegelijk de „Maker” en de „MAN” is
van zijn vrouw, GóD. Dat regeer-beleid is: wie ver-
laat, wordt verlaten. Dat is het oordeel. Nu, Israël
heeft verlaten. En het is in ballingschap. De in de
voorzienigheid Gods opgenomen verlaten is werke-
lijkheid. Ge moet er echter in dit verband wel goed
op letten, dat de Heere er zoo sterken nadruk op legt,
dat dit niet daarvan komt, dat Hij veranderd is, maar
Israël. Afkeerigheid pleegde echtbreuk, niet Hij; zij
brak het verbond, niet Hij; zij werd afkeerigheid, niet
Hij. Maar krachtens Zijn souverain huwelijksregiment
komt er in dien weg en door dat doen de werkelijkheid
van een even verschrikkelijke als rechtmatige „verlaten-
ing”. Wie verlaat, wordt verlaten. En dat niet alleen,
de Heere heeft dat dan ook officieel geregistreerd,
dat alles. Als ware Hij een notaris, heeft Hij er een
acte van opgemaakt, 'n acte van al de geconstateerde
feiten, mitgaders hun gevolgen voor de bedrijfst van
het kwaad. Het is haar scheidsbrief. En Hij heeft hem
haar gegeven. Het in-ballingschap-zijn is een ontvan-
gen-hebben van den scheidsbrief. De scheiding is er.
Maar al is ze er als feitelijkheid, dat beteekent nog
niet, dat zij definitief is. Zoolang de Bruidegom door
Zijn profeten, — en in het verdere van dit hoofdstuk
blijkt, dat Jeremia dit nog doet, — door de vrienden
van den bruidegom, nog roepen doet tot bekeering,
is de feitelijke scheiding nog niet definitief en kan er
nog aanneming komen als er wederkeer komt bij Af-
keerigheid.

Welnu, de Heere heeft Zijn oordeel over Israël aan
Juda, de wedergekeerde, doen k e n n e n. Als het naar
het Noorden ziet dan ziet het, dat het land van het
10-stammenrijk al meer dan 100 jaar ontvolkt is. En
ook dát heeft voor Juda beteekenis.

Immers zoo wordt het weer gebracht in de leer-
school van het aanschouwelijk onderwijs des Heeren
met een waarschuwend voorbeeld, opdat het kennen
en wat leeren zou. Wát leeren? Wel, zegt de Heere:
zelf te vreezen, zelf zich te laten afschrikken, zelf te
komen onder den schrik des Heeren. Maar dan zegt
de Heere verder tot Juda: Ik zag óók wat. Ik bemerkte,
dat Trouwelooze-Juda zich niet liet afschrikken.
Het bleef o n b e w o g e n bij het kennen van 's Hee-
ren oordeel over Afkeerigheid-Israël. Want ook ken-
nen en kennen is twee. Daar is een kennen, dat heel
de existentie van een mensch aangrijpt, beweegt en
beheerscht. Dan gebeurt er wat. Maar er is ook een
kennen, dat niet méér is dan een bloot-uitwendig we-
ten van de een of andere feitelijkheid, zonder echter
in die feitelijkheid in te komen. Dan gebeurt er niets.
Het is voor kennisgeving aangenomen. Punt. Nu, zoo
kende Juda de oordeelstragedie van haar zuster. Zijn
existentie is dan ook door dat oordeel des Heeren
niet geschokt en geschud zóó, dat het zelf werd af-
geschrikt. Als gevolg van zijn trouwelooheid is het
oordeel des Heeren over Israël een gesloten oordeel.
Het zat voor Juda potdicht als een vliegveld in den
mist. Het kon er niet in landen.

Hoe zal het, ziende-blind als het is, ook zoo kun-
nen kennen? En dat het inderdaad zich niet heeft
laten afschrikken is, zoo zegt de Heere, wal gebleken
ook. Zelf, zoo klaagt de Heere Juda aan, ging het als
een lichtekooi de baan op, den weg der zelf-genieting,
op welken het 't zoo bont maakte, dat het 't land ont-
wijdde en echtbreuk pleegde met stomme dingen als
hout en steen. Trouwelooze!

En wij? Indien, zooals ik gezegd heb, wij voor den
Heere openbaar zouden zijn als trouwelooze Geref.
Kerken, trouwelooze in onzen wederkeer, — en tot de
waarachtige beproefing van onszelf in het stuk van

onze trouw wil immers de bediening des Woords ons
vanavond leiden — dan zal ook het t w e e d e g e-
volg van onze trouwelooheid onder ons gevonden
worden: onbewogenheid bij het kennen van 's Heeren
oordeel over al wat is Afkeerigheid-Israël. Alleen
maar, gij houdt weer vast wat ik straks zeide over
het onderscheid dat er is tusschen de ééne kerk in
haar O.T. en N.T.ische bedeeeling. Zijn haar zonden
altijd wezenlijk dezelfde, al is hun openbaringsvorm
ook verschillend, dit geldt niet minder van het o o r d e e l,
dat de Heere op deze zonden komen doet. Het
mag dan wezenlijk 't zelfde zijn, wat den vorm, de wijze
betreft, waarop de Heere het komen doet is 't wel zeer
verschillend. En ook wat het oordeel betreft heeft
de Heere zijn N.T.ische gemeente gebracht in de
leerschool, waarin Hij haar onderwijst door aanschou-
welijk onderwijs met een waarschuwend voorbeeld. Van
dit voorbeeldend en waarschuwend karakter van het
oordeel over de broeders en zusters van de O.T.ische
kerk spreekt Paulus ook in 1 Cor. 10. Hij zegt: „en
deze dingen alle zijn hunlieden overkomen tot voor-
beelden; en zijn beschreven tot waarschuwing van ons,
op dewelke de einden der eeuwen gekomen zijn”.

De Heere geeft ons nu in de N.T.ische kerkgeschie-
denis te kennen, dat al wat Afkeerigheid geworden is,
omdat het zich aan die leerschool des Heeren in Israël's
historie onttrok en het waarschuwend voorbeeld ver-
achtte, onder hetzelfde oordeel gekomen is, zij het in
zijn N.T.ischen openbaringsvorm. Want niet voor niets
confronteert de Heere Zijn N.T.ische kerk voortdu-
rend met het oordeel over Afkeerigheid.

Welnu, met onzen wederkeer heeft de Heere ons ook
meteen gebracht in de leerschool van zijn aanschou-
welijk onderwijs met het waarschuwend voorbeeld: al
wat Afkeerigheid-Israël is, onder het oordeel. En dat,
opdat we zouden leeren: ons te laten afschrikken bij
het kennen van dat oordeel: wie verlaat wordt verlaten.
Hij doet ons dit oordeel toch kennen? Of niet?
Het is toch gekomen over Afkeerigheid-Rome ter oor-
zake van haar eigenwilligen godsdienst, haar afgodi-
schen eeredienst, haar zonde van zelfgenieting. De
bewijzen, dat Rome in haar verlaten voortgaat en
zich niet bekeert zijn er toch! Het blijft toch met de
daad verloochenen den éénen Zaligmaker Jezus, ter-
wijl het met den mond in Hem roemt en toont in haar
Maria-verering dat zij Afkeerigheid blijft. Is het dan
niet verlaten en heeft het niet ontvangen den scheids-
brief? En hoeveel eeuwen kennen wij dat oordeel
reeds? Is het niet precies hetzelfde met Afkeerigheid-
N. Herv. Kerk? Zij blijft toch maar vasthouden aan
een onschriftuurlijke organisatie en aan de leervrij-
heid. Is zij niet verlaten en heeft ze haar scheidsbrief
niet ontvangen ter oorzaak van haar voorgaande af-
keerigheid, haar lust tot het kwaad? De bewijzen zijn
er toch! En hoe vele jaren kennen wij dat oordeel al
niet? En is dit ook niet het geval met de gebonden
Geref. Kerken? Afkeerigheid! Zij blijven toch maar
volharden in boven-schriftuurlijke bindingen en on-
goddelijke schorsingen, zonder dat er ook maar een
enkel spoor van wederkeer is. Zijn zij niet verlaten en
hebben zij niet ontvangen haar scheidsbrief? En hoe-
veel jaar kennen wij dat oordeel al?

Maar de vraag is: kennen wij het zóó, als de Heere
wil, dat wij het kennen zullen, zóó, dat er wat met
ons gebeurt, n.l. dat wij zelf vreezen, dat het ons af-
schrikt? Schrikt het ons af? Of blijven we er onbe-
wogen bij, omdat we ons toch in ontrouw hebben vast-
gebeten, praktisch, in de pluriformiteit der kerk en
dus ook MOETEN gaan knielen met het oordeel, met
de verlaten en met den scheidsbrief??? Zoolals trou-
wens Afkeerigheid altijd ook zelf doet. Kennen we het
oordeel des Heeren zóó, dat de gekende werkelijkheid
gansch ons bestaan doorschokt tot in den wortel? Ach,
als we door trouwelooheid ziende-blind zijn voor de
zonde en onbekeerlijkheid van Afkeerigheid-Israël, dan
blijven we door diezelfde trouwelooheid ook onbewo-
gen bij het kennen van 's Heeren oordeel over haar.
Niet alleen laten we ons dan niet afschrikken, maar
dan verkeeren we in voortdurend gevaar zelf heen te
gaan en te hoereeren als Juda heeft gedaan. Maar
wee dan deze Gen. Synode. Want zulk een kerk krijgt
de Gen. Synode, die ze verdient. Daarom hoe noodig
is het, dat wij onszelf waarachtig beproeven juist op
onze trouw, opdat we toch zullen kennen wat de Heere
te kennen geeft en het zóó te kennen als Hij wil dat
we kennen.

3

3. Ten slotte, nog aan een derde gevolg van haar
trouweloosheid ontdekt de Heere de ge-reformeerde
kerk van Juda: aan de bedriegelijkheid in haar gaan
op den weg der bekeering. Dat staat in vs 10: „en bo-
ven dit alles bekeerde Trouwelooze, haar zuster Juda,
zich niet tot Mij met haar geheele hart, maar bedrie-
gelyk”, luidt het Woord des Heeren. Ik behoef u daar-
van nu niet veel meer te zeggen, want wat hier ge-
zegd wordt is ons reeds duidelijk geworden in het voor-
afgaande. Het Woord des Heeren confronteert Juda
nu met zijn h a r t, waar de uitgangen des levens zijn.
D A A R Z I T H E T, G E L I J K H E T A L T I J D D A A R
Z I T ! ! ! Het blijkt nu, dat bekeering en bekeering óók
twee is. Daar is een ware bekeering en dat is die met
het geheele hart, en daar is een bedriegelijke beke-
ring, één in schijn. Dat is die met een gedeeld hart.
Dat laatste was met Juda het geval. Zijn hart was
gedeeld, het was niet geheel met den Heere. Het had
zijn hart in zijn wederkeer niet geheel en zonder re-

serve aan den Heere overgegeven. En daardoor had Juda onder Josia nog onverteerde resten van zijn zondig verleden meegenomen en vastgehouden. Want het verlies van het leven, om 's Heeren en Zijns Woords wil, is voor het gedeelde hart een onmogelijk ding! Dat gaf aan zijn wederkeer een dualistisch, bedriegelijk karakter. Daardoor zette het ook niet dóór. Het was toch een spel. Dat bedriegelijk karakter maakte, dat onder het mom van wederkeer nog allerlei in feite toch vroom bedrog was, een scheuren van de kleederen en niet van het hart, het hebben wel van een gedaante van godzaligheid met verloochening van haar kracht. Trouwelooze Juda!

Indien ook wij trouwelooze zijn dan zegt de Heere, dat ook het derde gevolg van deze trouwelooheid bij ons is: dat wij tot Hem toch niet zijn wedergekeerd met geheel ons hart, maar bedriegelijk. Och, daar zit het altijd op vast in de kerk des Heeren.

Ja, schijn bedriegt; maar wij kunnen den Heere niet bedriegen door een bekeering in schijn. Want immers: Hij doorgrijpt ons en kent ons hart; Hij weet ons zitten en ons opstaan; Hij kent onze gedachte reeds als zij begint op te komen; Hij omringt ons gaan en ons liggen; Hem zijn al onze wegen vertrouwd; als er nog geen woord op onze tong is weet Hij het al; Hij bezet ons van achteren en van voren en Hij legt zijn hand op ons. Dat is de werkelijkheid Gods in Zijn kerk. God, voor Wien we volkomen naakt en geopend zijn. Wij moeten goed verstaan, dat wij in onzen wederkeer niet met menschen, maar met God te doen hebben. Zijt ge wedergekeerd met uw hart, met geheel uw hart of bedriegelijk, met een gedeeld hart, dat dus nog zoo vasthoudt aan de onverteerde resten uit uw afvallig verleden en dat deze zelfs in uw wederkeer en in de kerk en daarbuiten maar niet loslaten wil? Ach, wat hebben we nog veel onverteerde resten meegebracht, die ons zoo dierbaar zijn, onze oude en vertrouwde schemata, onze banden en relaties en nog zooveel meer. Als we onzen levensinventaris maar eens oprecht en ernstig opmaken bij het licht van het Woord. En de eisch des Heeren in onzen wederkeer is toch geen andere, dan dat wij ons leven zullen willen verliezen om Christus' en Zijns Evangelies wil. Dat wil en dat kan het gedeelde hart niet. Hetgeen ons eenmaal gewin was inderdaad om Christus' wil schade achen, ja zelfs alle dingen, opdat we Christus mogen gewinnen, dat valt niet mee. Zitten misschien vooral daarop vast de moeilijkheden in onze kerken? Bedrie-

gelijkheid in het gaan van den weg der bekeering vanwege het gedeelde hart? Wee dan deze Gen. Syn. Want de kerk, die door trouwelooheid ziende-blind is bij het zien van de zonde en onbekelijkheid van Afkeerigheid-Israël en die dus wel onbewogen blijven moet bij het kennen van 's Heeren oordeel over haar en die boven dat alles in haar gaan van den weg van wederkeer bedriegelijk is, zij krijgt de Gen. Synode, die zij verdient. Hoe is dan de waarachtige beproefing van onszelf op het stuk van onze trouw bitter noodig.

Maar neen, gemeente, dit mag toch vanavond het laatste niet zijn. Onze wederkeer beteekent ook de acte van trouw tot herstel van de gebroken tafelgemeenschap. Hoe vaak hebben we niet, na de vrijmaking der kerk, met een ontroerd hart aan die tafel des Heeren aangezeten, wij velen, toch één lichaam. En daar aan dien disch heeft Christus ons weer gezegd het wonder, dat Hij gekomen is om ons te verlossen van het gedeelde hart en dus van de bedriegelijkheid in onzen wederkeer, van een vrijmaking zonder wederkeer van de trouwelooheid, die blindheid en onbewogenheid en bedriegelijkheid ten gevolge heeft. Daar werd ons bij gebroken brood en vergoten wijn door Hem gezegd, dat Hij getrouw was en is en blijft. Hij bleef het tot het bitterst einde aan het kruis, ook om te verzoenen de zonde van onze trouwelooheid en weg te nemen al haar gevolgen. Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw. Hij kan zichzelf niet verloochenen. Hij BLIJFT getrouw, anders kon het nooit meer! Dat is de deur der hope!

Komt, laat ons dan het verbond met den Heere vernieuwen. Dan zegt Hij, gelijk Hij het zeide bij monde van Jeremia: IK zal uw afkeeringen genezen. Want genade geneest. En wij antwoorden Hem met de woorden, waarmee het volk Hem antwoord gaf: Zie Heere, hier zijn we, uw wedergekeerde kerk; wij komen tot u, uw wedergekeerde kerk; want Gij zijt onze God, de God van uw wedergekeerde kerk. Haar zoo te zien en te hooren is de vreugde des Heeren. En dan, het verbond vernieuwd hebbende, gaan we in tot het leven van kerk en wereld met de bede:

En doe ons toch met vaste schreden, — vaste schreden, omdat ons hart vast is in Uw Woord, —

Den weg van wederkeer betreden. Trouw!

Daartoe helpe ons de almachtige en barmhartige God en Vader van onzen Heere Jezus Christus door den Heiligen Geest. Amen.

Contact met de Christelijke Gereformeerde Kerken

Een interessant punt is: het contact met de Chr. Geref. Kerken. Zij hebben recht op onze aandacht; wij op de hare. Want als een kerk ZELF DE OORZAAK ZOU ZIJN, dat degenen, die met haar één belijdenis hebben, niet in één huis wonen, dan is DAT haar eigen zonde. Misschien mogen we iets ophalen van de historie. Onze Synode van Groningen 1946 besloot „om praktische redenen voorschijn te zetten daartoe beperkende, contact te zoeken met de Chr. Gereformeerde Kerk, die met ons staat op dezelfde basis van Gods Woord en de Drie Formulieren van Eenigheid, teneinde in den weg van samenspreking of correspondentie na te gaan, wat ons vereenigt en wat ons nog verdeelt, en gezamenlijk middelen te beramen, die onder den zegen des Heeren kunnen leiden tot kerkelijk samenleven“.

Ter uitvoering van dit besluit wendde de Synode zich tot de (in Augustus 1947 samen te komen) Synode der Chr. Gereformeerde Kerk „met het verzoek om 's Heeren wil met ons in contact te treden in diere voege, dat door beide Synodes deputaten worden benoemd met opdracht, gezamenlijk, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, te dezer zake voorloopig overleg te plegen, en aan hun respectieve Synodes van hun bevindingen rapport uit te brengen en eventueel voorstellen te doen“.

De Synode van Groningen benoemde, in afwachting van het antwoord der Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk, haarzijds een 8-tal deputaten met zodanige opdracht, te weten: Prof. Diddens, Prof. Greijdanus, Prof. Schilder, Dr. J. van Bruggen, Dr. C. H. Lindboom, Dr. F. de Vries, oudl. P. Waalewijn, Amersfoort; oudl. C. Lentink, Apeldoorn.

Reeds voordat de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk in September 1947 bijeenkwam, hebben onze deputaten zich gewend tot „Deputaten van de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk voor de correspondentie met de Kerken buiten het verband van de Christelijke Gereformeerde Kerk“ ten einde kennis te geven van hun benoeming, en, indien hun opdracht van Synodeweg het toeliet, reeds nu met ons in contact te treden tot het houden van eenige voorloopige en voorbereidende bespreking, onzerzijds de hartelijke bereidheid daartoe uit te spreken.

Deze deputaten antwoordden, dat zij een ontmoeting, zoo kort vóór hun Synode bijeenkwam, vrijwel overbodig achtten, en dat het leggen van een dergelijk contact niet rechtstreeks tot de hun door hun Synode opgedragen taak behoorde.

Deputaten konden dus aanvankelijk niet anders doen dan het antwoord afwachten op het verzoek, door de Synode van Groningen gericht tot de Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk (n.l. ook haarzijds deputaten te benoemen), welk verzoek door den tweeden scriba onzer Synode aan die der Christelijke Gereformeerde Kerk was overgebracht.

Met dankbaarheid kan worden geconstateerd, dat de Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken, vergaderd te Utrecht, 9 Sept. 1947 en volgende dagen¹⁾,

aan het verzoek van onze Synode heeft voldaan, in diere voege, dat zij een achtal deputaten voor contact met de Gereformeerde belijders benoemde, aan wie zij o.a. opdroeg met deputaten onzer Kerken, krachtens de in het rapport aangegeven gronden en met het aangewezen doel, contact te zoeken, na schriftelijke voorbereiding.

Deze deputaten van de Synode der Christelijke Gereformeerde Kerken — Prof. v. d. Melden, Prof. v. d. Schuit, Dr. L. S. den Boer te 's-Gravenhage, Dr. J. Jongeleen te Bussum, Dr. W. Kremer te Apeldoorn, Dr. W. Laman te Rotterdam, Dr. J. H. Velema te Bunschoten en oudl. C. Manni te Amsterdam — openden het contact door zich met een schrijven, gedateerd (29) December 1947, tot ons te wenden.

Zij stelden voor „deze correspondentie voorloopig niet te publiceren. Publicatie geeft pers-reacties, die de sfeer zoo gemakkelijk vertroebelen kunnen“.

Onze deputaten antwoordden hierop: „Hoewel wij in het algemeen directe publicatie wenschelijk achten — vooral op dezen grond, dat het slechts dan voor de Kerken en de gemeentelieden goed mogelijk is onzen arbeid met hun medeleven en met hun gebeden te vergezellen — hebben wij er geen overwegend bezwaar tegen Uw voorstel te aanvaarden en het oogenblik van de publicatie der correspondentie tot een nader in onderling overleg vast te stellen tijdstip, uit te stellen“.

Tegen vermelding van de hoofdzaken van de gevoerde correspondentie in het in de publieke Acta op te nemen rapport hebben de Christelijke Gereformeerde deputaten geen bezwaar.

[Het is goed, hier even vast te leggen, dat onze deputaten dus geen andere gedragslijn volgen dan met betrekking tot de synodocraten wordt aangenomen. Want 1e. de Chr. Geref. deputaten zijn wel mannelijk genoeg om schriftelijk antwoord aan te durven; zij willen voorschijn ook niets anders; en 2e. de correspondentie wordt eenmaal toch publiek. Stel, dat de deputaten Ridderbos hadden gezegd: wij willen wel schriftelijk handelen, maar stellen voor, de publicatie nog wat uit te stellen, dan zou (naar ik vermoed) onzerzijds er niet over gedacht zijn daaraan een reden te ontleenen om de zaak te doen afspringen. Onze deputaten (inzake de Chr. Geref. Kerken) hadden liever dadelijk alles gepubliceerd, maar mochten niet, toen die der Chr. Geref. Kerken liever wilden wachten, daarom zeggen: gaat henen, en wordt warm.]

Het voornaamste punt in het schrijven van de Christelijke Gereformeerde deputaten inmiddels was, dat zij gaarne een duidelijk antwoord zouden ontvangen t.a.v. onze verhouding tot de verklaring van 1905. De formulering van het besluit onzer Synode te Groningen „dat deze verklaring door onze Kerken niet meer voor haar rekening genomen wordt“ bevredigde hen niet; zij hadden gaarne gezien, dat onze Kerken de verklaring van 1905 hadden teruggenomen, „daarmee uitsprekend, dat zij... de in de verklaring van 1905 opgesloten dogmatische visie totaal verwerpen“. Zij achtten dit punt van beslissende betekenis voor de overige punten.

spreken over „Christelijke Gereformeerde Kerken“, gebruiken we in het vervolg ook dezen naam.

Onze deputaten antwoordden bij schrijven van 25 Februari 1948, dat ze op de vraag naar de verhouding onzer Kerken tot de verklaring van 1905 geen ander of nader antwoord meenden te kunnen geven dan gegeven is door de Synode van Groningen. Deputaten missen daartoe de bevoegdheid, en welke waarde zou een eventuele nadere uitspraak van deputaten hebben?

Wel achten deputaten het niet ondienstig de Christelijke Gereformeerde deputaten eraan te herinneren, dat onze Synode meer uitsprak dan zij in hun schrijven aanhaalden. Met name vroegen onze deputaten aandacht voor het feit, dat de verklaring van 1905 door de Synode van Groningen in haar uitspraak ook „veelszins onjuist“ is genoemd, en verwezen zij naar een passage in het te Groningen uitgebracht rapport, van welke hier thans alleen vermeld worde, dat de rapporterende commissie van oordeel is, dat de particuliere synode van Overijssel en Gelderland terecht de taal van de Utrechtsche verklaring heeft gewraakt „als niet Schriftuurlijk noch confessioneel“.

Onze deputaten hebben ook hunnerzijds den Christelijken Gereformeerden deputaten enkele vragen gesteld. Voor deze vragen en voor 't antwoord hierop moeten we onzen lezers (zie boven) verzoeken geduld te oefenen tot later tijd.

Eind Juli 1948 ontvingen onze deputaten het antwoord van de Christelijke Gereformeerde deputaten op hun schrijven van 25 Febr. 1948.

Zij schrijven daarin, dat zij zich wel ten volle kunnen indenken, dat wij als deputaten geen andere uitspraak konden doen dan onze Synode reeds had gedaan, en dat wij formeel volkomen gelijk hebben met hiernaar te volstaan, maar dat zij materieel met deze opmerking niet verder zijn gekomen. Het feit blijft bestaan, dat onze Synode een uitspraak deed t.a.v. de verklaring van 1905, die voor de Chr. Geref. Kerken onbevredigend is, omdat we niet radicaal afscheid zouden hebben genomen van 1905; formeel zouden we ons wel van 1905 hebben verwijderd, maar materieel niet.

Dit blijft voor hen een moeilijkheid, ook na de verwijzing onzerzijds naar de Acta; een moeilijkheid, die voor hen volledig uit den weg geruimd moet worden.

Op dit oogenblik beraden onze deputaten zich nog op het nu weer hunnerzijds aan de Christelijke Gereformeerde deputaten te zenden antwoord. Daarvan is nog niets bekend. Persoonlijk zou ik wel willen opmerken, dat een kerk, die niet meer heeft dan de drie formulieren van eenigheid, niet allerlei andere, een vierde, vijfde, zesde enz. kan invoeren, zoolang zij meent, alle eventueel opkomende dwaling te kunnen toetsen aan de bestaande confessie. Stel, dat bij ons eens iemand zou leeren wat in het door ons officieel als confessie veroordeeld geschrift (zie boven) van 1905 geleerd werd, dan konden we hem meten aan Schrift-en-confessie. Het is niemand onbekend, dat alle kerken alle dagen ketterijen kunnen ontmoeten. Wij hebben daar dagelijks mee te rekenen. Anderen ook Stel nu eens, dat iemand bij ons meende, dat b.v. inzake het normatieve gezag en de normeringskracht der openbaring die predikanten der Chr. Geref. Kerken, die tegen bepaalde meeningen van den Chr. Geref. predikant Du Marchie van Voorthuizen publiek bezwaar inbrachten, gelijk hadden (ondergetekende is zoo iemand) zou zoo iemand dan aan de Chr. Geref. Kerken moeten vragen: hebt U al daartegen een aparte formule vastgesteld? Om dan, als 't niet zoo was, te besluiten, dat we dan wel moeten oppassen voor de Chr. Geref. Kerken? Ik geloof het niet. Want de vraag is, of zij, als er een geschil mocht komen, de confessie zal doen spreken (Ned. Geloofsbel., Dordtsche Leerregels).

Misschien kan men hier eens over nadenken.

Bij den huidige stand der zaken kunnen onze deputaten niet anders voorstellen dan dat de Generale Synode van Amersfoort opnieuw deputaten benoeme met gelijke opdracht als de Synode van Groningen verstrekke.

Hoe de Synode op een en ander reageeren zal weet ik nog niet. Deze opmerkingen willen onzen lezers al vast eenige oriëntatie mogelijk maken.

K. S.

P.S. Zoolas men ziet worden thans nog geen persreacties gewenscht en is dit stuk alleen maar een mededeeling van wat toch met wederzijdsch goetvinden publiek gaat worden.

K. S.

Oecumenische Synode

Sinds de Hervorming in de zestiende eeuw, zoo schrijft men van de zijde van voorstanders eener „oecumenische synode“, hebben de Gereformeerde Kerken van haar eenheid willen getuigen en op geestelijk gebied elkaar van dienst willen zijn. In het bijzonder door de bemoeienissen van Calvijn onderhielden de Gereformeerde Kerken van verscheidene landen een nauw, levendig contact. Op de Nationale Synode van Dordrecht, 1618—1619, zonden verschillende Kerken afgevaardigden om de Synode in haar geschil met de Arminianen en de Remonstranten bij te staan. Wat dit punt betrof, namen de afgevaardigden actief deel aan de beraadslagingen en beslissingen. Hierdoor droeg de Synode eenigzins een oecumenisch karakter, hoewel het een nationale en geen oecumenische Synode was.

In 1924, op de Synode van Rustenburg in Transvaal, begon de Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika een actie, die naar een bijeenroeping van een oecumenische Synode streefde. Een van degenen, die in dien tijd invloed op de Synode uitoefende, was Dr. H. H. Kuiper, hoogleraar aan de Vrije Universiteit, toen een bezoeker van dat land. In 1927 vaardigde deze Zuid-Afrikaansche Kerk Rev. D. Postma af naar de Gereformeerde Kerken in Nederland, om deze Kerken van de noodzakelijkheid, om een oecumenische Synode bijeen te roepen, te overtuigen. De Synode in Nederland kwam niet tot een beslissing, er waren veel bezwaren en er waren personen, die het beter oordeelden een Calvinistisch congres samen te roepen dan een oecumenische Synode van de Gereformeerde Kerken.

De Synode van Burgersdorp van de Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika handhaafde echter de meening, dat het noodzakelijk was, een Synode bijeen te roepen, omdat een congres niet in staat zou zijn besluiten in kerkelijke aangelegenheden te nemen. Op die Synode werd een Commissie aangewezen om de mogelijkheid, het karakter en de organisatie van een oecumenische Synode in studie te